

en we zijn Zr Joanna dankbaar voor haar moeite.

Tot nu bezaten we slechts één exemplaar, afkomstig uit Oostenrijk. Merkwaardig, dat het kosmopolitisch kevertje nu pas voor de tweede keer gevonden is in ons land, en weer te Maas-tricht. Zou het een voorkeur hebben voor huizen van mergelsteen? Het is goed, er eens op te letten.

Na deze korte mededelingen houdt de heer van de Ven, math. stud. te Leiden, een zeer geslaagde lezing met lichtbeelden over het „mesobrometum in Zuid-Limburg”; op diens verzoek zal deze voordracht in de vorm van een afzonderlijk artikel worden gepubliceerd.

Te Heerlen, op Woensdag 14 September 1949.

Aanwezig de dames Jansen, Zopp, Bour, Jongmans en de heren van Rummelen, Adams, Felder, Warrink, Vijgen, Coonen, Mientjes, Terhal, van Loo, Collin, Friedericy, van der Krul en Dijkstra.

Het woord is allereerst aan Dr. Terhal, die een exemplaar toont van de moerasschildpad, *Emys orbicularis* (L.), die in Aug. j.l. na hevige regenval door enkele jongens in de Geul bij Houthem werd aangetroffen.

De voorzitter informeert, wat men met de schildpad denkt te doen. Naar zijn mening zou men het dier weer in zijn omgeving moeten terugbrengen. Als men alle waargenomen exemplaren in terraria gaat onderbrengen, geschiedt dat ten nadele van onze fauna.

Van bevriende zijde ontving de heer Terhal een flesje „brine shrimp eggs”. Dit materiaal, dat in kringen van aquariumhouders zeer de aandacht trekt, lijkt enigszins op gemalen koffie; het zijn eitjes van de pekeltkreeft, *Artemia salina* (L.). In Amerika schijnt dit een veelgebruikt voedsel voor jong visbroed te zijn. Brengt men een hoeveelheid eitjes in een beker glas met zout water van ongeveer 4 tot 5% zoutgehalte, dan ontstaat hieruit, afhankelijk van de temperatuur in 1—1½ dag, een aantal zeer kleine larfjes. Ook in zoet water blijven deze larfjes enkele dagen in leven. Op deze wijze beschikt men over een gemakkelijk houthbare en kweekbare hoeveelheid levend voer voor jonge vis.

Artemia's komen voor in alle zoutmeren van de warmere streken; in Zuid-Europa, Palestina, Indië, Australië en Amerika. De eitjes be-

dekken soms als een dikke stoflaag de randen van de zoutmeren om na bevochtiging weer tot kieming over te gaan. De volwassen kreeftjes zijn ongeveer 1 cm lang. Men heeft hen aangetroffen in meren met een zoutgehalte van 20%. Uit de literatuur van aquariumliefhebbers blijkt dat de eitjes zelfs na 12 jaar kiemkrachtig waren.

De heer van Loo vond een jonge zwaluw, die onder de veren, door grote hoeveelheden parasitaire vliegen (*Stenopteryx hirundinis*) geplaatst werd. Het beest is kort daarna aan de gevolgen van deze plaag bezweken. Enkele exemplaren dezer vliegen zullen door ons medelid Dr H. Schmitz S.J. aan een nader onderzoek onderworpen worden.

Dr. Dijkstra vertoont een exemplaar van de doornappel (*Datura stramonium*), gevonden aan het Groene Boord te Heerlen. Hier groeide ook het bilzenkruid (*Hyoscyamus niger*). Daarna laat hij een exemplaar van de weverskaarde (*Dipsacus fullonum*) circuleren. De voorzitter geeft hierbij een verklaring van het gebruik in de weefindustrie. Verder vertoont de heer Dijkstra een boktor, gevangen te Heerlerheide. Ter vergadering kon dit dier niet nader gede-termineerd worden.

Mej. Jongmans heeft een reuzenbovist meegebracht die zij te Benzenrade gevonden had.

EEN VOOR DE NEDERLANDSE FAUNA, NIEUWE SPRINKHAAN (INS., ORTHOPTERA, ACRIDIDAE)

door
F. WILLEMSE, med. stud.
(Utrecht).

Tijdens een excursie op 4 Aug. l.l. van Schin op Geul naar Valkenburg, werd mijn aandacht getrokken door een kleine veldsprinkhaan, waarvan de top der sprieten duidelijk knots-vormig verdikt was. Op de plaats, waar ik ze vond, waren maar enkele volwassen exemplaren te vinden, wel waren er meerdere larven te zien met dezelfde sprietvorm als de volwassen exemplaren. Bij thuiskomst werden de dieren nagezien en bleken zij te behoren tot de soort *Gomphocerus rufus* L., een soort die uit ons land nog niet bekend was. Het geslacht *Gomphocerus* a.a. is in de laatste jaren onderverdeeld in meerdere geslachten, namelijk in *Gomphocerus* s. str., *Aeropus*, *Dasyhippus*, *Gomphoceridius* en *Myrmeliotettix*. Van het

geslacht *Myrmeliotettix* komt de soort *maculatus* Thunb. in ons land vrij algemeen voor op de heidevelden en in zandstreken.

Gomphocerus is naverwant aan *Myrmeliotettix* en men kan beide geslachten als volgt onderscheiden.

- I. Temporaaigroefjes ver uiteenstaand, de randen der groefjes relatief dik. De voorrand van de voorvleugel aan de basis uitgebogen. Sprieten lang, bij het ♂ met een zeer duidelijke, bij het ♀ met een iets minder grote, maar toch duidelijke knotsvormige verdikking der eindleden.

Gomphocerus (rufus L.)

- II. Temporaaigroefjes in het midden van de voorrand der schedel, elkaar bijna rakend, de randen der groefjes scherp aangeduid. De voorrand van de voorvleugel aan de basis niet verbreed of uitgebogen. Sprieten korter, bij het ♂ met een duidelijke, bij het ♀ met een niet of maar even aangeduide knotsvormige verdikking der eindleden.

Myrmeliotettix (maculatus Thunb.)

Omtrent de geographische verspreiding van de nieuwe soort, zijn de volgende landen en gebieden bekend: Finland, Noorwegen, Zweden, Engeland, België, Duitsland, Frankrijk, Centraal-Europa, Noord-Italië, Polen, Servië, Galizië, Rusland en het aangrenzend deel van Siberië.

Uit onze naaste omgeving vermeldt de literatuur alleen maar in Duitsland: Eifel en Niederrhein, zonder speciale vindplaatsen en in België: Ardennen, Condroz à Halloy, Rochette en Longchamps sur Geer.

Vermoedelijk komt deze soort meer voor dan tot nu toe bekend is, maar de zeer geringe liefhebberij voor de studie der Orthoptera, zal wel gedeeltelijk schuld zijn aan deze gebrekige kennis. Er zijn nog enige soorten in ons land te ontdekken en ik noem hier *Chorthippus vagans* Fieb. die indertijd in Zuid-Limburg gevonden zou zijn, maar waarvan geen bewijsmateriaal aanwezig is; eveneens eist nog bevestiging het voorkomen van *Chorthippus dorsatus* Zett.

VISCUM ALBUM OP CONIFEREN

door

Dr. P. KRUIZINGA (Delf.)

In de 4e en 5e afl. van de 27ste jaarg. (1938) van dit tijdschrift gaf wijlen Dr. De Wever

een zeer goed overzicht van de voedsterbomen van de maretak. Deze lijst kon door mij in de volgende jaargang met nog enkele gegevens worden aangevuld met betrekking tot het voorkomen op *Prunus* en op coniferen. Het was mij toen evenwel niet mogelijk met zekerheid aan te geven of *Viscum* in de omgeving van Guebwiler (in het zuidoostelijk gedeelte van de Vogezen) woekert op *Abies* of op *Picea*, dan wel op beide, hoewel dit laatste onwaarschijnlijk te achten was in verband met hetgeen in de literatuur bekend is. Na de oorlog was ik reeds weer twee keren in de Vogezen terug en toen bleek mij, dat *Viscum* daar uitsluitend op *Abies* te vinden is, hoewel *Picea* in tal van exemplaren in de onmiddellijke nabijheid groeit. Nooit heb ik waargenomen dat de woekerplant op *Picea* is overgegaan, zelfs niet als deze vlak naast een *Abies* staat, waarop *Viscum* groeit. Dit is niet alleen het geval in bovengenoemd gebied, maar ook nog in andere gedeelten der Vogezen, zoals in de omgeving van de Haut-Koenigsbourg (bij Sélestat), bij Ribeauvillé, bij Oberhaslach en bij Rothau.

Naar alle waarschijnlijkheid is dit dan ook de *Viscum album* var.: *abietis* Beck., die niet op *Picea*-, *Pinus*-, *Larix*- en *Cedrus*soorten voorkomt, terwijl de op laatstgenoemde bomen woekerende mistel (var.: *laxa* Fiek) niet op *Abies* overgaat.

Herhaaldelijk merkte ik *Viscum* aan de stammen op, die dan daar ter plaatse verdikt bleken te zijn. Deze verdikkingen waren ook gewoonlijk oorzaak, dat de woekerplant werd gezien; want aan de stammen (veelal op een hoogte van ongeveer 1.50 tot 5 m) is de maretak nooit door mij waargenomen als een goed ontwikkeld struikje, maar steeds als kleine, nauwelijks vertakte individuen en zonder bloemen of vruchten. Of zij op die bomen ook op de zijtakken en in de top voorkomen, was door de dichte stand niet na te gaan.

Bij de Haut-Koenigsbourg zag ik echter wel zeer vele en goed ontwikkelde exemplaren van *Viscum* boven in de bomen en enige keren telde ik wel een 10-tal exemplaren in één *Abies*. Ook bij Rothau zag ik goed ontwikkelde *Viscum* op de takken.

Wat mag de reden van dit verschil in groei zijn? Misschien zouden de armelijke exemplaren aan de stammen zeer oud kunnen zijn en dateren uit de tijd, dat de nu volwassen bomen